

ANKOM

2024 -07- 0 1

ÅNGE KOMMUN
Socialtjänsten

Ånge kommun
841 81 ÅNGE

Ärendet

Tillsyn av stödboende för barn och unga vid HVB Vitalia i Ånge. Huvudman är socialnämnden i Ånge kommun, organisationsnummer 212000-2387 (nedan kallad huvudman).

Tillsynen har inriktats på att granska om kontroll av utdrag från Polismyndighetens misstanke- och belastningsregister genomförs av personal innan anställning, uppdrag eller praktik samt om föreståndares kompetens når upp till de krav som ställs i gällande föreskrift.

Beslut

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har konstaterat följande brister:

- Föreståndaren har inte en högskoleutbildning med ett innehåll som uppfyller kravet på lämplig utbildning i 3 kap. 5 § socialtjänstförordningen.
- Huvudmannen har i flera fall inte kontrollerat utdrag från Polismyndighetens misstanke- och belastningsregister MR/BR, innan anställning av personal.

IVO begär med stöd av 13 kap. 5 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL, att huvudmannen redovisar sin inställning till bristerna. Redovisningen ska även innehålla de uppgifter som huvudmannen vidtagit eller planerar att vidta för att komma till rätta med bristerna. Redovisningen ska avslutas med uppgift om när åtgärden genomfördes eller kommer att genomföras. Redovisningen ska ha inkommit till IVO senast den 19 augusti 2024.

Skälen för beslutet

Föreståndaren har inte den utbildning som krävs enligt socialtjänstförordningen

IVO bedömer att föreståndaren inte har högskoleutbildning med ett innehåll som uppfyller kravet på lämplig utbildning i 3 kap. 5 § socialtjänstförordningen. Det medför att nämnden inte i tillräcklig utsträckning har säkerställt att föreståndaren kan leda, utveckla och följa upp verksamheten.

IVO har intervjuat föreståndaren. Nämnden har fått möjlighet att redogöra för vilken utbildning föreståndaren har. Av underlaget framgår att föreståndaren har en lärarutbildning. IVO bedömer att föreståndaren visserligen kan antas ha fördjupade kunskaper i att jobba med barn och unga. Fördjupningen måste dock betraktas som begränsad till vad som krävs för att ordna en god skolmiljö för barn. Det framkommer

inga uppgifter som visar att föreståndaren har högskoleutbildning med inriktning mot t.ex. vård och omsorg, sociala problem eller socialtjänstlagstiftningen.

Enligt 3 kap. 5 § socialtjänstförordningen (2001:937), SoF ska en föreståndare för ett HVB ha lämplig utbildning. I 5 kap. 1 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2016:55) preciseras utbildningskravet på följande sätt. En föreståndare vid ett hem för vård eller boende ska ha den sammantagna kompetens som behövs för att kunna leda, utveckla och följa upp verksamheten. Föreståndaren ska, såvitt är aktuellt i detta ärende, ha en högskoleutbildning vars innehåll är relevant för den verksamhet som bedrivs vid hemmet. I fråga om vad som är relevant utbildningsinnehåll anger de allmänna råden till bestämmelsen att utbildningen kan ha inriktning mot socialt arbete, socialpedagogik eller beteendevetenskap. Föreståndaren bör vidare ha kunskap om målgruppen och dess vårdbehov, arbetsätt och metoder som är relevanta för målgruppen samt kunskap om och förmåga att tillämpa regelverket inom socialtjänstens område.

Registerkontroll av Polismyndighetens misstanke- och belastningsregister sker inte enligt gällande lagstiftning

IVO bedömer att huvudmannen har brutit i sin skyldighet att kontrollera personalens misstanke- och/eller belastningsregister innan anställning enligt 1 § lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid vissa boenden som tar emot barn, LRPB.

IVO kan, utifrån en granskning av anställningsavtal och kopior av registerutdrag för den personal som anställdes sedan januari 2022, konstatera att åtminstone fem personal har börjat arbeta i verksamheten innan misstanke- och belastningsregisterunderlag hade kontrollerats. Huvudmannen har i sitt yttrande redovisat för de rutiner som verksamheten har vid kontroll av misstanke- och belastningsregisterutdrag. Av rutinerna framgår att personal som ska anställas informeras om att man behöver lämna registerutdrag i samband med erbjudande om tjänst/tjänstgöring och detta gäller även praktikanter. Utdrag från belastningsregistret ska överlämnas i öppet kuvert till föreståndare i samband med att tjänst/tjänstgöring erbjuds. Föreståndaren ansvarar för att utdraget inkommer, är aktuellt och att uppgifter stämmer överens med sökandes identitetsuppgifter. Datum för senast kontrollerade misstanke och belastningsregisterutdrag noteras i ett dokument hos föreståndaren och registerutdraget sparas minst två år i ett arkivskåp. IVO kan dock konstatera att verksamheten inte följer de rutiner som huvudmannen har redogjort för i sitt yttrande.

I samband med inspektionstillfället begärde IVO in utdrag ur misstanke- och belastningsregister på samtliga anställda i verksamheten. Samordnaren uppmärksammade då att det saknades utdrag för fyra personer. IVO begärde därför att huvudmannen skulle inkomma med saknade utdragen samt yttra sig över varför de saknades. Huvudmannen redogör i sitt yttrande att de saknade utdragen i två fall berodde på den mänskliga faktorn, att det hade kommit bort vid hanteringen. För en person hade huvudmannen återfunnit de saknade utdragen och avseende utdragen för föreståndaren hade de förvarats på annan plats. Dessa utdrag finns nu enligt huvudmannen i samma arkiv där de andra förvaras.

I intervju med verksamhetens samordnare framkom att det var han tillsammans med föreståndare som ansvarade för att begära in utdrag ur misstanke- och belastningsregister.

Han uppgav vidare att verksamheten inhämtade utdrag en gång per år för tillsvidareanställda och halvårsvis för vikarier. Han berättade att utdragen sparades i ett arkiv som förvarades i ett kontor i verksamheten. Samordnaren berättade också att föreståndaren hade en lista på anställda där det framgick när utdrag var kontrollerade, detta för att ha koll på när det var dags att begära in nytt utdrag. Vid intervjutillfället deltog även en socionomstudent som uppgav att han hade begärt ut sina utdrag innan han påbörjade sin praktik men att de inte hade hunnit komma då han började.

Av det underlag som IVO: tagit del av och granskat framkom också att en personal som skolats in i verksamheten förekom i flera avsnitt eller punkter i belastningsregistret. Granskningen visade att dessa hade skett innan året 2013. Huvudmannen fick därmed även redogöra för hur de generellt och i det enskilda fallet, i anställningsförfarandet beaktar tidigare brott. I yttrandet uppges att den anställde bara har skolats in i verksamheten och inte arbetat där ännu. Den anställde finns i belastningsregister i flera avsnitt innan 2013 men ingenting efter det. I det specifika fallet uppger huvudmannen att föreståndaren känner till den anställde sedan tidigare då denne har och arbetar på stödboende samt HVB sedan några år tillbaka. Utifrån detta uppger huvudmannen att den anställde bedömts som lämplig av föreståndaren.

Av 1 § LRPB framgår att HVB inte får anställa någon utan att kontroll gjorts av Polismyndighetens belastnings- och misstankeregister. Detsamma gäller den som erbjuds uppdrag, praktiktjänstgöring eller liknade. Utdraget ska vidare vara högst sex månader gammalt. Av lag (2010:479) om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder framgår att ett utdrag ska visas upp från belastningsregistret till skillnad från LRPB som kräver utdrag från både belastnings- och misstankeregistren. Av de båda lagstiftningarna framgår dock att utdrag eller kopia/kopior av dessa ska bevaras under minst två år från det att en anställning påbörjades.

Övrigt som framkom under inspektionen

IVO samtalade med en inskriven flicka i samband med inspektionen. Flickan berättade att hon trivdes bra på boendet, de andra ungdomarna och personalen var som hennes familj. Flickan uppgav att det var ca 10 ungdomar som bodde på boendet och hon kom bra överens med alla. Enligt flickan fick hon hjälp med exempelvis läxor av personalen och om hon var ledsen kunde hon gå och prata med dem. Hon gick främst till en personal men hon kände sig trygg med alla.

Enligt flickan var det föreståndaren som bestämde på boendet och honom träffade hon varje vardag då han hade sitt kontor på boendet. Om personalen inte skulle vara snälla mot henne kunde hon gå till annan personal eller till Björn och berätta om det.

Då flickan inte lämnade några uppgifter om brister i verksamheten så vidtar IVO inga ytterligare åtgärder med anledning av lämnade uppgifter.

Underlag

- Inspektionsprotokoll, intervju med föreståndaren
- Tjänsteanteckning- samtal med en inskriven ungdom
- Inspektionsprotokoll, intervju med personal
- Inkommen personallista & dokumentation om föreståndare, 27 september 2023
- Inkommen utdrag misstanke- och belastningsregister, 9 oktober 2023
- Yttrande från huvudmannen, 27 december 2023
- Inkommen personallista, anställningsavtal och utdrag misstanke- och belastningsregistret för samtlig anställd personal i verksamheten, 27 december 2023.

Ytterligare information

IVO ska enligt 3 kap. 19 § SoF inspektera HVB för barn och unga minst en gång per år. IVO ska i anslutning till inspektionen samtala med de barn och unga som samtycker till det.

Före inspektionen (i slutet av januari 2023) fick inskrivna barn och unga möjlighet att besvara en enkät med frågor som handlade om trygghet och integritet, behandling, stöd och hjälp, bemötande samt delaktighet och självbestämmande. Fem barn och unga besvarade enkäten. Föreståndaren fick besvara en enkät med uppgifter om personal, oplanerade utskrivningar, missförhållanden och allvarliga händelser och förekomst av begränsande åtgärder. Svaren har, tillsammans med IVO:s övriga kännedom om verksamheten, legat till grund för planeringen av tillsynens inriktning och omfattning.

IVO genomförde en anmäld inspektion den 4-5 oktober 2023. IVO samtalade med en inskriven ungdom samt genomförde en intervju med en personal och föreståndaren.

Beslut i detta ärende har fattats av inspektören Linus Hermansson. Inspektörerna Carl-Axel Persson och Angelica Lundgren har deltagit i den slutliga handläggningen. Inspektören Ann-Charlotte Gillman har varit föredragande.